

השיב החתם סופר דמן הסתם לא יוכל לחיות בהרבה פחות מזה, אבל עד ג' שעות יועיל אם הוציאוהו מהמים ועשו לו רופואות ותרופות ע"ש.

★★

בשטמ"ק (ב"ק נ' ע"א) כתב רעיון נפלא בהא דניצול בתו של נחוניא, מטעם ש"דבר שהצדיק מתעסק בו לא ישל בו זרעו", ואעפ"כ מת בנו בצמא. דבב"ק הגירסא - לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא "כך אמרתי", וביאר דאמר כן לפני הקב"ה דדבר שנפל בו אותו צדיק לא יכול בו זרעו. והסכים הקב"ה לדבריו, שכן דרכו של הקב"ה שמסכים לסברת הצדיקים שבדור, וכשמת בנו בצמא כבר מת רחב"ד. וכן מצינו במס' חגיגה שהיו אומרים במתיבתא דרקיע משמי' דר"מ משום שלמד מאחר, עד שאמר ר' אבהו לאליהו שבירר את האוכל וזרק את הפסולת, והסכים הקב"ה על ידו, ומכאן ואילך אמרו משמו של ר"מ.

★★

בגמ': הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה

השפת אמת (פרשת במדבר) כותב: לא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם. מלך בשר ודם ככל שמתקרבים אליו יותר, רואים בו שהוא בשר ודם ואין בו יותר משאר בני אדם. אבל השם יתברך "ה' אלקים חיים ומלך עולם" (ירמיה, י, י) וכל המתקרב אליו יותר, רואה ביותר גדלותו וממילא נכנע אליו. וחל עליו יראת ה' טהורה. ולכן מדקדק עמו יותר עכד"ק.

★★

בגמ': ובעובד כוכבים אם היה מתכוין וכו'.

החלקת יואב (קבא דקשייתא קו' נ') תמה דלפי המבואר כאן למסקנא לרבנן דעכו"ם אינו נאמן הן במתכוין להתיר הן בנתכוין להעיד ומשום דמחזקינן ליה למשקר, א"כ איך פסק הרמב"ם (סנהדרין פ"ט הי"ד) דבן נח נהרג בעד אחד אפילו כשחבירו בן נח מעיד, ואיך נהרגהו עפ"י עדות שמוחזק לנו לשקר וכזב.

ובשו"ת חלקת יואב (תנינא סי"ד) תירץ דכוונת הרמב"ם רק בגר תושב שאינו בכלל אשר פיהם דיבר שוא אבל

שאר עכו"ם אינו נאמן, והא דתנן במשנתנו דכל עכו"ם אינו נאמן היינו משום דבזמן שתיקנו שעד אחד פסול נאמן כבר לא היו גר תושב, דגר תושב אינו נוהג רק בזמן שהיובלות נוהג.

★★

בגמ': ההוא דהוה אוזיל ואמר מאן איכא בי חיואי מאן איכא בי חיואי שכיב חואי ואנסבה ר' יוסף לצביתהו כו'.

והיינו משום דגוי נאמן כשהוא מסיח לפי תומו.

בשו"ת הר"ן (סי' ג') מבאר דהגוי קונן מי נשאר בבית חוזאי שהיה מת חוזאי, ומדייק מזה דמסל"ת היינו דוקא אם אומר שפלוגי מת עם קישור דברים מלפניו, אבל אם בא ומודיע לנו שפלוגי מת בלבד אינו נאמן, דלא הוה מסיח לפי תומו.

אמנם הריב"ש (סי' ש"פ) חולק עליו וס"ל דגם אם הגוי בא ואומר לנו סתמא מת פלוגי ג"כ הוי מסל"ת, ורק אם שואלים אותו והוא עונה לנו שפלוגי מת אז לא הוה מסל"ת, ועיין שו"ת שער אפרים (סי' ק"א), והביא הריב"ש רא"י לשיטתו מהא דאיתא לקמן (קכ"ב ע"א) מעשה באחד שעמד בראש ההר ואמר איש פלוגי מת והשיאו האשה על פי דיבורו. ומקשה הגמרא דלמא צרה הואי שבאה לקלקלה. ולפי דעת הר"ן שעכו"ם שמודיע לנו לא הוה מסל"ת ואינו נאמן, הו"ל להקשות דלמא גוי היה ואינו נאמן.

ותירץ החתם סופר (שו"ת אה"ע ח"ב סי' קל"א וע"ש עוד ח"א סי' מ"ו) דכשם דקיי"ל דגוי אינו חשוד לקלקל רק כדי להכשיל ישראל בלי שום הנאה, ה"נ כמו כן גוי אין דרכו להטיב לישראל בלי שום תמורה וטובת הנאה. ולכן אם בא גוי לפנינו ואומר שמת פלוגי, מהיכ"ת לומר שעשה שלא כהרגלו ובא להודיענו לטובתינו, דלמא להיפוך עשה שלא כהרגלו ובא לקלקל אשתו ולהכשילו. וכל זה כשיש גוי לפנינו שאומר כן, אבל התם דיש קול מראש ההר שפלוגי מת, מהיכ"ת לומר שזהו גוי, הא גוי אינו אומר סתם בלי תמורה לא באמת ולא בשקר, ולכן לא מקשה הגמ' דלמא גוי הוא.

★★